

5.2.2023

Hallintovaliokunta

Lausuntopyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

1. Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Suomen Yrittäjät ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi. Laki-esityksessä on tunnistettu kotoutumisen keskeisiä ongelmakohtia sekä otettu selkeitä askeleita kohti työ- ja yrittäjyyttä lähtöisempää kotoutumista. Erityisen merkittävä tavoite on vastuiden selkeyttäminen ja kokonaisvas-
tuun siirtäminen kunnille, sillä nykyinen järjestelmä on palveluita käyttävän ihmisen näkökulmasta sekava ja joustamaton. Tavoitteesta saada entistä suurempi osa maahan muuttaneita kotoutumisen piiriin sekä panostaa erityisesti maahan muuttaneisiin naisiin on erittäin kannatettava. Kotoutumisen jälkeinen jatko-ohjaus on otettu laissa kiitettävästi huomioon ja tuemme myös kotoutumiskoulutusten päättöarviointia.

Uudistettu kotoutumislaki huomioi myös työperäisesti maahan muuttaneet ja heidän tarpeensa. On ratkaisevaa, että esimerkiksi huippuosaajien puolisot otetaan entistä paremmin mukaan kotoutumistoimenpiteisiin ja että heidän heterogeenisyytensä tunnistetaan. Kotoutumisen ja asettautumisen edistämistä tukevaa lainsäädäntöä ei pidä kehittää liian yksioikoisesti, vaan lainsäädännön kautta tulee rakentaa joustavat ja ketterät puitteet monipuolisille kotoutumis- ja asettautumispalveluille, jotka palvelevat hyvin moninaista maahan muuttaneiden joukkoa. Erityisesti korkeakoulutetut maahan muuttaneet kokevat nykyiset kotoutumispalvelut riittämättömiksi. Kunnallisten työllistymispalveluiden tulee tarjota räätälöity palvelukokonaisuus akateemisille maahan muuttaneille. Kotoutumislain toimeenpanemisen kannalta on huolestuttavaa, että Talent Boost -toiminnolta ollaan leikkaamassa merkittävästi resursseja vuonna 2023.

On tärkeää, että kotimaisten kielten tutkintojen rinnalle nostetaan entistä enemmän mahdollisuus opiskella tutkintoja tai niiden osia myös muilla kielillä, kuten englanniksi. Samalla ymmärtäen, että onnistuneen kotoutumisen kannalta ratkaisevaa on kotimaisten kielen hallinta. Suomen Yrittäjät tukee esitystä siitä, että luku- ja kirjoitustaidon opintoja voi opiskella työttömyysetuudella. Peräänkuulutamme peruspalvelujen kuten

varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä hallinnollisten digitaalisten viiranomaispalvelujen saatavuutta englanniksi ja esimerkiksi englanninkielisen kotoutumiskoulutuksen saatavuutta.

Ulkomailla saadun työkokemuksen hyväksymisen lisäksi tulee huomioida entistä paremmin myös ulkomailta saadun koulutuksen merkitys sekä tunnistaa että tunnustaa aiempaa hankittua osaamista.

Kansainväliset opiskelijat on huomioitu kotoutumislain uudistuksessa ja täten tulisi laajemmin pohtia mahdollisuuksia siihen, että tutkintorakenteita voitaisiin ohjata kohti paremman kielellisen valmiuden hankkimista eri kannustavuusmalleja hyödyntämällä.

Yksilöllinen kotoutumissuunnitelma on erittäin tarpeellinen ja on hyvä, että prosessin nopeuteen niin kunnan kuin asiakkaan puolelta on kiinnitetty huomiota. Samaan aikaan mahdolliset haasteet koordinoinnissa ja vastuuttamisessa eri toimijoiden välillä sekä seurannassa asiakkaan suuntaan tulee myös kattavasti huomioida. Kotoutumislain käyttöönoton yhteydessä on tärkeää seurata lain toteutumista tiedolla johtamisen periaatteiden mukaisesti. Tämän lisäksi tulee huomioida, kuulla ja kuunnella maahan muuttaneita itseään sekä työllistävien yritysten kokemuksia heidän työllisyytensä parantamiseksi.

1.1. Vaikutukset yritysten talouteen

Jotta kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella on suoraan vaikutuksia yritysten työvoiman saatavuuden paranemiseen ja uuden yritystoiminnan aloittamiseen, lakiehdotuksen tulee lisätä työvoiman tarjontaa pitkällä tähtäimellä. On tärkeää, että yritykset edelleen voivat osallistua erilaisten kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen esimerkiksi järjestämällä työvoimakoulutuksena toteutettavia kotoutumiskoulutuksia. Viime vuosina kotoutumiskoulutusta onkin hankittu noin 50 miljoonalla eurolla vuodessa. Kotoutumislakia koskevan lakiehdotuksen mukaan yritykset voisivat tuottaa jatkossa kotoutumiskoulutuksen lisäksi uutta yhteiskuntaorientaatiota sekä ohjausta ja neuvontaa. Palveluiden hankinta tulee kilpailuttaa reiluin pelisäännöin. Kokonaisuutena lakiehdotus saattaa jopa lisätä kilpailua kotoutumisen edistämisen palveluiden tuottamisessa ja kuntien olisikin syytä pohdita palveluiden ostamista yksityisiltä toimijoilta sen sijaan, että ne järjestäisivät ne osana omaa toimintaansa.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Harri Jaskari
johtaja

Aicha Manai
verkostopäällikkö